

SamZon

– mycket nytta på liten yta

Med en samzon skyddas vatten och natur och samtidigt gynnas vilt och annan biologisk mångfald. Tanken är att skapa ett flexibelt system som kan anpassas till gårdens och platsens behov. Samzoner är en smart åtgärd som kan kombinera mycket och göra stor skillnad på en liten yta.

Av Katarina Elfström, Yara

I dag finns många krav och förväntningar på lantbruket. Det finns bestämmelser för att skydda vattendrag och natur mot gödsel och bekämpningsmedel, och även bidrag i olika former för att gynna t.ex. biologisk mångfald. Idén med samzoner handlar om att skapa någonting i fält som kan kombinera mycket av detta på en och samma yta. Projekt SamZon drivs av Odling i Balans i samarbete med bl.a. Yara. För oss på Yara är det viktigt att våra produkter kan användas på ett hållbart sätt, utan att skapa miljöproblem. Vi vill också hjälpa till

”**Kombinera produktivitet och miljöhänsyn**”

att visa konsumenter och myndigheter hur lantbruket faktiskt kan kombinera produktivitet och miljöhänsyn. Därför är Yara med i Odling i Balans och i projektet SamZon.

Skydda och gynna

Samzon är namnet på en skyddszon mot vatten (eller andra känsliga naturele-

ment) som samtidigt som den skyddar också kan göra nytta genom att gynna t.ex. bin, humlor och vilt. Poängen är att kunna kombinera flera saker på en och samma yta. Efterhand som projektet framskridit har faktiskt listan på olika tänkbara funktioner blivit allt längre. Projektledare Helena Elmquist, Odling i Balans, berättar att hon blivit förvånad över hur många funktioner samzonerna visar sig kunna ha. Utifrån dessa önskade funktioner har projektgruppen diskuterat fram olika arter och fröblandningar att så i samzonerna, antingen ensamt eller i olika kombinationer. Projektet utvecklar och utvärderar också hur de kan skötas på ett sätt som är praktiskt och rationellt och samtidigt göra så stor nytta som möjligt.

Uppstart 2018

Under 2018 har flera Odling i Balans-gårdar från Mälardalen till Skåne provat på SamZon-konceptet. En av lantbrukarna är Martin Andersson som brukar



Solrosorna i Martin Anderssons samzon är mycket uppskattade av både humlor och kringboende. Foto: Martin Andersson

Södergård i skånska Löderup. Gården har 230 hektar växtodling med spannmål och raps i kombination med sockerbetor, potatis, fröodling och grönsaker. Södergård har varit med som Odling i Balans-gård nästan sedan starten 1991, och de senaste åren har Martin ansvarat för både växtodlingen och gårdens köttdjur.

– Södergård är med i Odling i Balans för att vi tycker det är viktigt för lantbruket att vinna konsumenternas förtroende för att få dem att välja svenskodlat, säger Martin.

För Odling i Balans och Södergård handlar det om att i praktiken kunna visa att det går att bedriva lantbruk med god miljöhänsyn.

– Och det är så mycket lättare att visa visuellt i fält jämfört med långa förklaringar, menar Martin.

Flera lager

Samzoner kan göras på många olika sätt och anpassas till den enskilda gården och vad man behöver eller vill uppnå

just där. Ofta handlar det om att välja en fröblandning och ett enkelt skötselsätt, men det går att göra mer avancerat för den som vill. Martin är mycket naturintresserad och en engagerad jägare, och har testat en samzon som ska gynna fältviltet samtidigt som den skyddar ån mot bekämpningsmedel och överskott av växtnäring.

– Jag har gjort en så kallad ”sandwich-zon” i flera lager som ska ge både skydd och mat till fältviltet, berättar Martin.

Det har varit en väldigt positiv upplevelse, och Martin ser tydligt vilken betydelse det har för bin, humlor och vilt.

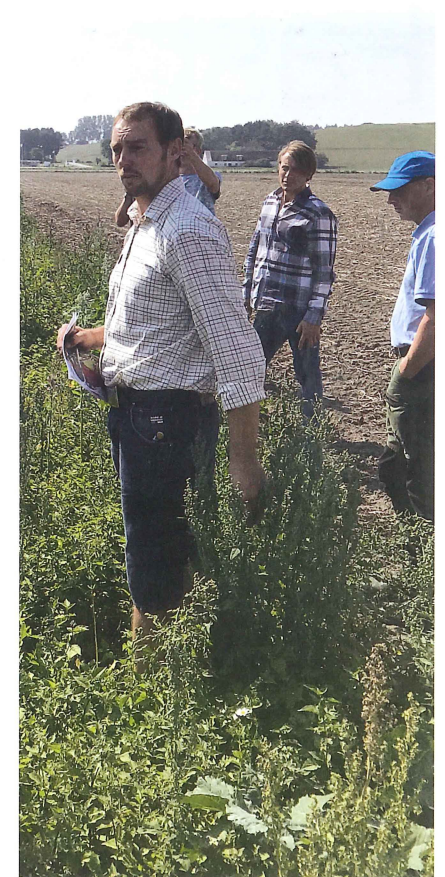
Uppskattning direkt

En viktig sak är också den uppskattning som Martin direkt får från kringboende.

– Södergård ligger i ett område med mycket sommargäster, och jag får mycket frågor och positiva kommentarer. Många tycker att solrosorna är så vackra.

När Martin sedan berättar om syftet med samzonen tror många att Södergård drivs ekologiskt.

– Och då får jag en chans att berätta att vi konventionella lantbrukare också gör mycket för miljön. Det är viktigt för mig – att vara lantbrukare är något man ska vara stolt över, avslutar Martin. ■



Martin berättar för en besöksgrupp om sina praktiska erfarenheter av de olika arterna och artblandningarna. Quinoan som Martin står i lyckades inte etablera sig i årets försommartorka, så på bilden syns mest ogräs.

”**Att vara lantbrukare är något man ska vara stolt över**”

Sandwich-zonen på Södergård. Från vattendraget, till höger 1) putsad gräszon, 2) getärt, 3) fågelörtblandning med kornete, boningsört och bövete, 4) solrosor, 5) quinoa. Foto: Martin Andersson

Projekt SamZon fortsätter 2019. På Odling i Balans hemsida www.odlingibalans.com kan du läsa mer.